

VYTVÁŘENÍ ÚDERNÝCH USKUPENÍ V ÚTOČNÉ OPERACI

Jedním ze způsobů, jak zabezpečit splnění cílů a úkolů útočné operace, je skryté vytváření a aktivní použití úderného uskupení. Navazuji tímto na články plk. gšt. ing. Martinského ve VM 6/1973 a plk. ing. Vasilka ve VM 10/1974. Půjde především o vytváření úderných uskupení ve frontové operaci.

Úderné uskupení v útočné operaci frontu představuje soustředění rozhodujících sil a prostředků operační sestavy frontu, tj. především pozemních vojsk a letectva včetně komplexního materiálního zabezpečení, v plánovaném čase a prostoru na rozhodujícím směru operační činnosti podle zámyslu velitele. Z toho vyplývá, že není zvláštním prvkem operační sestavy. Vytváříme je s cílem — zabezpečit vysoké tempo útoku vojsk především na směru hlavního úderu a vytvořit převahu sil a prostředků zvláště při vedení operace bez použití jaderných zbraní.

Vytváření úderného uskupení není jednorázovým aktem, ale je to postupné narůstání sil a prostředků na směru hlavního úderu frontu v závislosti na přebírání doplněných a nově vytvářených svazků a útvarů.

Vede-li front hlavní úder vnitřními křídly prvosledových armád, tvoří jej divize, které působí na styku obou armád a další svazky. Je-li směr hlavního úderu u některé z prvosledových armád, pak úderné uskupení tvoří převážná část sil této armády.

Sovětská armáda v rozhodujících vítězstvích Velké vlastenecké války vytvářela uskupení s velkým úsilím. Na směru hlavního úderu vytvářela tři až pětinásobnou převahu v živé síle, pěti až desateronásobnou převahu v dělostřelectvu a tancích. Bylo to dáno tím, že hlavní úder vedl front v úseku, který

představoval 5—15 % celkové šířky jeho pásma. Přitom se jej zúčastnila více jak polovina střeleckých svazků, větší část dělostřelectva a téměř všechny tanky a letectvo.

Zkušenosti z VVV tedy ukazují, že rozhodující podíl na úspěšném vedení hlubokých útočných operací mělo vytváření úderných uskupení na určených směrech. V podmínkách nebezpečí jaderné války vytváření úderných uskupení ovlivňuje úhroza jaderných úderů nepřítele.

Úderná uskupení se v minulosti vytvářela na zvolených směrech předem. V současných podmínkách tento způsob není výhodný, protože vystavuje vojska možným úderům nepřítele. Proto v současných podmínkách budeme úderné uskupení vytvářet z chodu, přesunem svazků (útvarů) z hloubky, kde byly rozmístěny na velkém prostoru. Moment překvapení může zde hrát rozhodující úlohu. Podmínky jsou k tomu vytvořeny vysokou manévrovostí vojsk a možností využít výsledků jaderných úderů.

Úderné uskupení vytváříme z vševojskových (tankových) svazů (svazků) prvního a druhého sledu, ze záloh a to manévrem sil a přeskupením vojsk z jiných směrů včetně širokého použití vzdušných výsadek. Můžeme je vytvářet

1. před zahájením operace,
2. se zahájením operace — při nenadálé agresi nepřítele. (V obou případech většinou v operační sestavě prvosledové armády.)
3. v průběhu frontové útočné operace.

Úderné uskupení budeme vytvářet plánovitě v souladu se zámyslem operace a v závislosti na činnosti nepřítele a stavu bojeschopnosti vojsk.

Zaujetí operační sestavy a vytváření úderného uskupení frontu před a při zahájení operace nebude rozebírat — viz články VM 3 a 10/1970, 8/1972, 4, 6 a 7/1973, 9 a 10/1974 a 1/1975.

K tomu chci jen uvést, že při plánování první útočné operace frontu klademe důraz na vytvoření takové operační sestavy, která zabezpečí nejen úkoly obranného charakteru ve výchozím prostoru pro útok (např. ničení nepřítele, který pronikl a odrazil jeho agresi), ale současně musí umožňovat vytváření silného úderného uskupení s cílem přenést bojovou činnost na území nepřítele a pokračovat v útoku na jeho území.

V průběhu frontové útočné operace dojde k podstatným změnám v operační sestavě. Proto bude nutný manévr silami a prostředky k vytvoření úderných uskupení. Ta budeme vytvářet pod tlakem nepřítele, při bezprostředním styku s ním a postupně.

K zabezpečení vysokého tempa útoku musíme mít bojeschopné druhé sledy a zálohy, které především zabezpečí převahu sil na směru hlavního úderu a tvorbu nových úderných uskupení.

Silami a prostředky musíme reálně hospodařit. Proto budeme pravidelně střídát jednotky a vojska v prvním sledu s druhými sledy a zálohami a obnovovat druhé sledy a zálohy hlavně přísunem z hloubky (přidělené frontu). Tímto způsobem bylo zabezpečeno vysoké tempo postupu v druhém a třetím období VVV. Např. v průběhu Viselsko-oderské operace představené odřady některých svazků 3. gardové tankové armády byly v rozmezí 10 dnů vyměněny 5× a PO některých svazků 2. gardové tankové armády v rozmezí 12 dnů 6×. Tankové brigády v sestavě představených odřadů vedly nepřetržitou činnost přibližně 2—3 dny.

Potřebné síly k vytvoření úderného uskupení můžeme získat i převedením některých divizí z pasivních úseků fronty. V průběhu VVV měl tento způsob

velké uplatnění. Velmi častý způsob bylo zasazování divizí po předchozím ro-
kádním přesunu. Např. 66. gsd a 151. sd v rámci 18. armády, 18. gss a 3. hss
v rámci 1. gardové armády v září 1944 v bojích o přístupy ke Karpatům ve
Východokarpatské operaci.

Již jsem uvedl, že vytváření a použití úderného uskupení doznalo vzhledem
k použití jaderných zbraní určité změny. Zde vystupuje do popředí nový faktor
v narůstání úsilí v útočné operaci a to **jaderné údery**. I při použití jaderných
zbraní vrcholí narůstání úsilí teprve zasazením sil z hloubky (svazu nebo
svazku) k rychlému využití výsledků jaderných úderů.

Nejčastějším způsobem použití druhých sledů a záloh při vedení operaci
s použitím JZ bude jejich postupné zasazování. Ovlivňují to zejména různé doby
obnovy bojeschopnosti vojsk po jaderných úderech nepřítele. Mnohdy budeme
nuceni k vytvoření úderného uskupení prvosledové armády použít divize ze zá-
lohy velitele frontu. Uvedu příklad, na kterém si můžeme ukázat možnou va-
riantu utváření úderného uskupení frontu — viz **schéma**.

Situace vojsk 3. F, který vedl hlavní úder 5. A a další úder 7. A a měl do
konce dne 5. 6. splnit bližší úkol frontu, je po přechodu na použití jaderných
zbraní a uskutečnění hromadného úderu nepřítele tato: Prvosledové divize
5. A kromě 4. msd jsou v důsledku ztrát nuceny zastavit útok a odstraňují
následky jaderného napadení. 3. msd (na pravém křídle operační sestavy)
v součinnosti se sousední 74. msd dokončuje zničení obklíčených zbytků ne-
přátelské divize.

7. A s třemi divizemi v prvním sledu přešla do pronásledování odcházejí-
cích vojsk 6. as. 12. msd dokončuje ničení obklíčených sil nepřítele.

6. A ve druhém sledu frontu odstraňuje následky po jaderných úderech
nepřítele (114. td a 112. msd jsou bojeschopné).

Velitel frontu kromě rozhodnutí k obnovení bojeschopnosti a odstranění
následků po jaderných úderech rozhodl:

Dalšími skupinovými a jednotlivými jadernými údery raketového vojska a
letectva ničit zbraně hromadného ničení a nepřátelské zálohy 5. a 8. as.

K využití účinků vlastních jaderných zbraní a k přenesení směru hlavního
úderu frontu na nový směr X—Y vytvořit úderné uskupení ze druhosledové
6. A v tomto složení: 4., 112. msd, 7., 17. a 114. td, 6. arb. První sled 6. A vytvo-
řit ze 7. td, 17. td a 4. msd, druhý sled ze 114. td a 112. msd. Z toho vyplývá, že
6. A tvoří hlavní jádro úderného uskupení frontu a přibírá ze sestavy 5. A 7. td
a 4. msd a z vševojskové zálohy frontu bude jí přidělena 17. td. V rámci frontu
přejde po obnovení bojeschopnosti do vševojskové zálohy 111. msd a 113. td ze
sestavy 6. A a v dalším bude si front vytvářet druhý sled z vojsk 5. A. Další
úder frontu bude i nadále vést 7. A.

Popíšeme si pro zajímavost různorodou charakteristiku pravděpodobného bo-
je některých divizí:

Divize nově se vytvářeného úderného uskupení: zasazení hlavních sil úder-
ného uskupení 6. A (7. a 17. td) zabezpečí udržení stanoveného prostoru, tj.
obranou 4. msd (6. A) i 2. msd (5. A). 7. td povede pravděpodobně útok z cho-
du, zatímco zasazení 17. td bude mít charakter střetného boje. 4. msd po zasa-
zení hlavních sil buď přejde do druhého sledu 6. A, nebo přejde do útoku jako
prvosledová divize.

Úderné uskupení na dalším směru úderu frontu (tj. v operační sestavě 7. A)
budou tvořit prvosledové divize 13., 14. msd a 8. td. Pro názornost jen připomínám,
že mezi 5. a 6. A bylo vyznačeno nové rozhraní.

Narůstání úsilí v operacích, vedených jen konvenčními zbraněmi, má řadu společných a charakteristických rysů se způsoby narůstání úsilí v operacích ve VVV.

Cíle operace budeme dosahovat především postupným ničením nepřátelských uskupení a tomu bude odpovídat i narůstání úsilí na hlavním směru úderu. Výrazné zde bude hromadění sil a prostředků na rozhodujícím směru operační činnosti k získání několikanásobné převahy sil. Ale způsob samotného vytváření musí doznat kvalitativních i kvantitativních změn. Limitující je zde nebezpečí použití jaderných zbraní nepřítelem. Proto klademe požadavky na nepřetržitou realizaci opatření k ochraně proti zbraním hromadného ničení a z toho vyplývajících požadavků na rozptýlení operačních sestav a vedení útoku v širších pásmech. K vytvoření úderného uskupení za těchto podmínek (např. k průlomu nepřátelské obrany) musí dojít po předchozím rychlém soustředění vojsk z různých směrů za podpory klasických zbraní. Vojska se musí k tomuto účelu soustředit jen na nezbytnou dobu.

Umění vytvářet úderná uskupení v současných podmínkách spočívá kromě jiného právě v jejich **skrytém a rychlém vyvedení do určitých prostorů pro zasažení z různých směrů** při dodržení zásady, že svazky v těchto prostorech nebudou dlouho. Proto nejvýhodnějším způsobem soustředění a použití úderných uskupení bude zahájení bojové činnosti z chodu a s překvapením. To vyžaduje vysoké organizační umění velitelů a štábů, důsledné zplánování a zabezpečení přesunů jednotlivých svazků do pásem příští činnosti.

Důležitým opatřením, které zabezpečuje skryté vytvoření a překvapivé zasažení úderného uskupení, je organizace součinnosti.

Složitě úkoly zde vyvstávají i v oblasti všestranného zabezpečení vojsk úderného uskupení. Do popředí vystupuje zvláště opatření operačního maskování, které v podstatě musí zabezpečit utajení činnosti vojsk a desinformaci nepřítele, zejména utajení směru hlavního úderu.

Skryté vytvoření úderného uskupení patří k vrcholům vojenského umění. Vyžaduje obrovskou a cílevědomou práci velitelů, štábů a vojsk a předpokládá využívat bohatých zkušeností z období VVV i z velkých operačních cvičení vojsk Varšavské smlouvy.

Situace vojsk 3.F 5.6.06.00h

